

De Steenkapper

Familiekrant 53

j.wijdemans@hetnet.nl

januari 2017

Famile van der Hammen

In krant nr. 7 (niet familiekrant nr. 7) heb ik het gehad over Pater Vullings. Hij is de zoon van Christiaan Vullings en Maria Johanna van der Hammen. Moeder Maria Johanna van der Hammen is een dochter van Cornelis van der Hammen en Jannigje van den Eng. Dit laatste echtpaar zijn de mensen waar overgrootvader Jacobus Wijdemans in Besoyen is groot gebracht. Jannigje is een zuster van Geertrui van den Eng, de moeder van Jacobus Wijdemans onze overgrootvader.

Tante Frida had het altijd over ene Ome van der Hammen, waar haar opa was groot gebracht. Ze wist echter niet wie deze ome was. Zij dacht dat het een goede kennis van haar opa was. Ik heb dat toen uitgezocht en vond dus dat Cornelis van der Hammen een oom van haar opa was. Het gezin van Cornelis blijkt ingewoond te hebben bij zijn schoonzuster en schoonbroer (de ouders van Jacobus) in 's-Hertogenbosch en gaat later in Besoyen wonen. Ook Jacobus gaat met hem mee, mede doordat zijn vader opnieuw was getrouwd en deze nieuwe vrouw bracht vijf kinderen mee. Het gezin Cornelis van der Hammen ging later, in 1869, in Helmond wonen. Onze overgrootvader bleef nog een jaar in Besoyen wonen en kwam toen naar Tilburg.

Bij het uitzoeken van deze familie Van der Hammen kwamen wat interessante dingen te voorschijn.

Cornelis van der Hammen is de zoon van: Gerardus van der Hammen en Cornelia Rochat.

Vader van der Hammen was evenals zijn zoon Cornelis, schoenmaker. Het gezin van Gerardus woonde in Waalwijk en ze kregen negen kinderen, waarvan er enkelen niet ouder dan één jaar werden. Het gezin vertrok tussen 1825 en 1830 naar Amsterdam, behalve onze Cornelis, die was intussen, zoals we al zagen, naar 's-Hertogenbosch gegaan. Zowel Gerardus als zijn vrouw Cornelia, zijn in Amsterdam overleden.

Gerardus van der Hammen is een zoon van Antonie van der Hammen, die gehuwd was met Alida van Os uit Sprang. Het gezin woonde in Waalwijk en Antonie was daar Vorster*.

De vader van Antonie was Dominicus van der Hammen, gedoopt in 1694 in Tilburg. Dominicus was Nederlands Hervormd. Terwijl Cornelis en zijn vader Gerardus katholiek waren. Antonie zeker niet hij was immers Vorster. We zitten dan in de tijd van de Reformatie waar de katholieke godsdienst verboden was, alle katholieke geestelijkheid moest verdwijnen, alle ambten en onderwijs mochten alleen geschieden door Protestanten.

Je kunt je alleen afvragen waarom Cornelis en zijn vader Gerardus katholiek zijn geworden omdat alle voorouders van protestantse afkomst waren.

Er zijn van vader Dominicus maar twee kinderen bekend, namelijk Jan en Antonie. Deze twee kinderen waren in Waalwijk gedoopt, en hun vader was in Breda getrouwd met Anna Stielhof.

Dominicus was een zoon van David van der Hammen en Sara Thomas Buurmans. David en Sara hebben vijf kinderen. Margarita, Johannes, Gillis, Thomas en Dominicus. Van Margarita en Johannes is verder niets bekend. Gillis was getrouwd met Anna Maria Schuth. Hun dochter Cornelia was getrouwd met Johannes de Munnick, Vorster* van Tilburg.

Als vorster van Tilburg deed hij bij het volgende incident: in het Nieuwland werd op 2 mei 1736 een moord gepleegd ten gevolge van een echtbreuk. De vrouw en haar minnaar zijn naar België gevlucht. De zoon Adriaen werd wel gearresteerd daar hij de dodelijke steek had toegebracht. Op 30 november 1736 rolde zijn hoofd op het schavot. De geëxecuteerde werd niet op het kerkhof begraven maar ergens op de heide in een kuil gegooid.

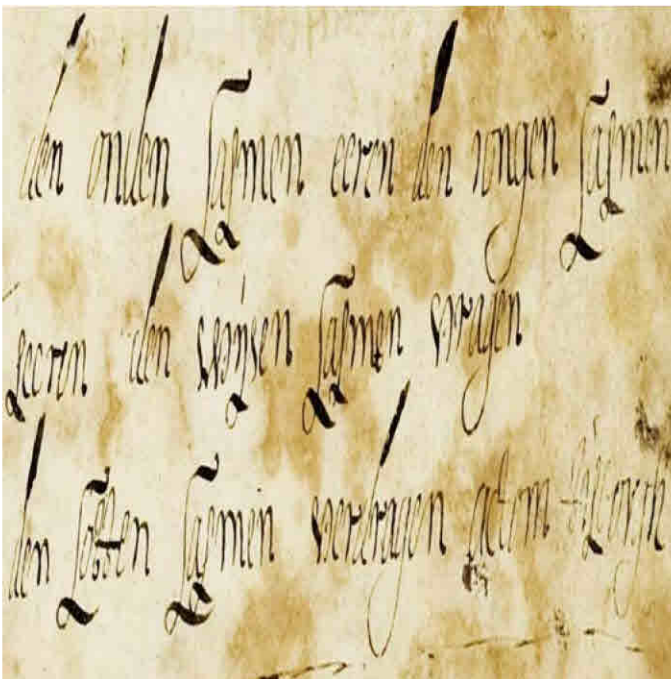
De broer van Cornelia, Thomas, was getrouwd met Roelandia Timmers. Thomas is schoolmeester en koster in Hilvarenbeek. Hij vestigde zich in november 1720 in Hilvarenbeek, hij kwam van Haaren waar hij ook dat beroep had uitgeoefend. Thomas was

De Dorpsschool

aanvankelijk niet zo gezien in Hilvarenbeek. Er kwamen regelmatig klachten binnen over zijn manier van lesgeven. In januari 1741 werd er zelfs een moordaanslag op hem gepleegd. Hij werd in de buik geschoten. Een chirurgijn verwijderde de kogeltjes uit zijn buikholte. Een jaar later stond hij weer voor de klas. Maar zijn gezondheid bleef zwak, soms moest hij zelfs naar huis omdat hij het kon volhouden. Na zijn dood in 1766, volgde zijn zoon Domincus hem op als schoolmeester, koster.

Voordien was Dominicus schoolmeester in Casteren. De dorpsschool van Hilvarenbeek was in een slechte toestand, daarom legde Dominicus in 1768 een klacht neer bij het dorpsbestuur. Na veel gesteggel kwam er in jaar later een nieuw schoolhuis. Als koster had hij recht op het

Schrijfoefeningen van David van der Hammen

zgn. "Costercoren", dat was het recht om jaarlijks een vat koren op te halen in het dorp. Daar betaalde hij jaarlijks 9 gulden voor. Dit recht werd hem betwist, doch na een rechtszaak kreeg hij gelijk. Na zijn dood in 1794 werd hij opgevolgd door Wilhelmus van den Dungen, de zoon van de overgrootvader van Anna Manni, de moeder van onze oma Wijdemans.

Een andere zoon van Thomas, was David van der Hammen, die werd in 1748 predikant in Groot Schermer, dat tegenwoordig tot Alkmaar hoort.

We gaan nu verder met de vader van Thomas, David van der Hammen. Hij werd gedoopt in Tilburg in 1656 en hij was Schoolmeester en koster in zijn geboorteplaats Tilburg. Hij hield zich bij tijd en wijle onledig met schrijfoefeningen, die hij opschreef op de schutbladen van het begraafboek van

1686 en volgende jaren. Twee er van heb ik van het origineel overgenomen uit dat begraafboek en hier volgen twee teksten in hedendaags Nederlands.

“Den ouden sal men eeren
Den jongen sal men leeren
Den wijsen sal men vragen
Den sotten sal men verdragen”

“Als de ratten vangen de katten
Als de see sonder water
Als de duynen sonder sandt
Sal ick wesen de koningin van Engeland”

Hij besluit met een korte jammerklacht die hij neerschreef op 17 oktober 1715:
*“Sij hebben mijn in school geslagen en de pruyck afgetrokken en op het kerckhof gesmeten.
Sij waren wel met 10 à man.”*

David werd drie jaar later in Tilburg begraven op 6 maart 1719. Zijn broer Lodewijk was ook onderwijzer in Tilburg, maar in de heertgang Korvel, in “den Berrendijk”.

De vader van David en Lodewijk was Jan Gillis van der Hammen. Jan was geboren in Leiden en kwam in 1649 van Rotterdam naar Goirle, maar vertrok nog hetzelfde jaar naar Tilburg. Hij was de eerste protestantse schoolmeester van Goirle en was de opvolger van katholieke meester van Westerlaken. In Tilburg was Jan de opvolger van de eveneens katholieke meester van Deurne. Die werd op 24 maart 1650 uit zijn ambt gezet door de vice kwartierschout** van Oisterwijk, Willick. Van Deurne werd samen met zijn Goirlese collega Van Westerlaken gearresteerd en weggevoerd naar 's-Hertogenbosch, omdat zij niet van de goede religie waren.

Jan Gillis van der Hammen stierf op 3 mei 1675 in Tilburg. De vader van Jan Gillis is Gillis van der Hammen, in 1592 in Leiden geboren en was aanvankelijk textielbewerker. Later verhuisde hij naar Rotterdam en is dan schoolmeester. Hij blijkt ook in Tilburg nog schoolmeester

geweest te zijn. Gillis is de zoon van Lodewijk van der Hammen die rond 1555 werd geboren in Comines (Komen), in de Waalse provincie Henegouwen in België ongeveer 9 km van Menen. Het plaatsje ligt langs de Leie, dat de grens vormt met Frankrijk. Aan de andere kant van de Leie ligt de Frans gemeente Comines. Waarschijnlijk is Lodewijk met zijn gezin naar Nederland moeten vluchten om zijn protestantse geloof. Heel veel protestantse gezinnen zijn daarvoor naar Nederland gevlucht. Zij waren hun leven niet zeker tegenover de katholieke Spanjaarden die heersten over Frankrijk en de Zuidelijke Nederlanden.

In Leiden was Lodewijk mutsenmaker en overleed daar in 1650.

Tot zover de familie Van der Hammen, die begint bij de oom van onze overgrootvader en eindigt in het Belgische Comines, in het Nederlands: Komen.

* Een vorster, ook wel dorpsdienaar, was een functionaris in het dorpsbestuur. Hij was deurwaarder, dagvaardingen bezorgen, besluiten van autoriteiten voorlezen enz. Tevens was hij ordebewaarder als assistent van de schout. Zijn functie stond in hoog aanzien.

** De schout was de voornaamste vertegenwoordiger van de overheid, hier ter plaatse van de Heer van Tilburg en Goirle en ook van de Hertog van Brabant. Hij stond in hun dienst en werd door hen bezoldigd. Met zijn politiebevoegdheid moest hij toezien dat de heerlijke verordeningen niet overtreden werden. Hij behoorde zich onafhankelijk op te stellen, uitsluitend in dienst van de Heer en de Hertog van Brabant.

JosephAntzn.

De Steenkapper

Familiekrant 54

j.wijdemans@hetnet.nl

februari 2017

Victor Boeren

Tijdens het bijwerken van onze stamboom, met name bij de familie Van den Berg, kwam ik een opvallende naam tegen n.l. Victor Boeren. Meteen denk je dan aan de meubelzaken in de Hasseltstraat en de Bisschop Zwijssenstraat in Tilburg. Na wat gepuzzel kwam ik tot het volgende relaas.

Eerst even de relatie leggen tussen onze oma Wijdemans- van Gerwen en de familie Van den Berg. De oma van onze oma is Gerardina van den Berg. (zie ook familiekrant 7). Oma is dus naar haar oma vernoemd. De zus van Gerardina van den Berg, Johanna van den Berg (dus een oud-tante van oma), was gehuwd met Peter Ooms (geen familie van de gelijknamige sportschool in Tilburg). Hun dochter Johanna Ooms was weer gehuwd met Victor Boeren.

Voor we verder gaan in de toekomst, even de afkomst van deze Victor Boeren. De opa van Victor Boeren is ene Jacob Boeren gehuwd met Dimphena Brozens. Jacob was boswachter in het Belgische Meerle. Dat is een deelgemeente van het Belgische Hoogstraten. Hun zoon Johannes was ook geboren en Meerle en huwde rond 1833 met de uit Baarle Nassau afkomstige Anna Luijten. In Meerle werden hun vier kinderen geboren, drie dochters en een zoon. Victor geboren in 1843 was de jongste van het viertal. Na de geboorte van hun kinderen is het echtpaar Boeren-Luijten naar Tilburg verhuisd. Vader Jan was aanvankelijk machinist (mogelijk op een stoomlocomotief) maar bij zijn overlijden was hij timmerman. Hun zoon Victor (ook timmerman) was in 1871 eerst gehuwd geweest met de Tilburgse Anna van Pelt. Maar zij overleed in 1872 enkele dagen na de bevalling van een dochter, die ook direct daarna overleed. Dus trouwde Victor voor de tweede keer in 1874 met de hierboven genoemde Johanna Ooms, ook afkomstig van Tilburg. Dit echtpaar kreeg zeven kinderen, waarvan er drie binnen een jaar zijn overleden. Er bleven nu nog twee dochters en twee zonen over. De twee zonen zijn belangrijke schakels voor het verdere verloop van het verhaal.

Victor Boeren 1

De oudste zoon Johannes werd op 2 november 1875 geboren. Hij huwde in Tilburg op 26 juni 1912 met de 26 jarige Maria Valk. Zij wonen dan in de Bisschop Zwijssenstraat 72. Daar zijn ze op kleine schaal een bedrijfje begonnen. Johannes is schrijnwerker en overleed al op 45 jarige leeftijd in 1921. Zij vrouw bleef met 5 kinderen achter in de leeftijd van zeven tot een jaar. Negen jaar later huwt zij met Marinus van de Sande.

In tussen tijd ging zij kleedjes en zeil verkopen om de kost te verdienen. Haar zoon Victor, die in 1915 werd geboren pakte de meubelmakerij op, aan het begin van de tweede Wereldoorlog. Toen werd de eerste winkel geopend. In 1943 werd zoon Jan geboren en stapte op 16 jarige leeftijd in het familiebedrijfje als stoffeerder. Ook deze Jan kreeg weer een zoon Victor. Samen hadden zij aan de Bisschop Zwijzenstraat een mooie stijlmeubelenzaak, maar door de recessie, de aanleg van de Cityring en het veranderde koopgedrag moesten zij sluiten. Eind december 2011 hielden zij een opheffingsuitverkoop en op 1 januari 2012 was het definitief gedaan met het familiebedrijf.

Ze zijn niet bij de pakken gaan neerzitten. Zij hebben een beleggingsmaatschappij onder de naam “Woninginrichting Victor Boeren Tilburg B.V.” opgericht. Zij beheren en beleggen gelden in onroerende goederen, nemen deel in hypothecaire vorderingen en effecten enz. enz.

Victor Boeren 2

De andere jongere broer van Jan is Bernard Boeren en werd geboren op 26 januari 1882. Hij huwde met de Tilburgse Anna van Son in 1910 en was van beroep machine bankwerker. Het echtpaar kreeg 5 kinderen waarvan een tweeling die binnen een paar maanden waren overleden. De oudste zoon werd in 1911 geboren en werd Victor genoemd. Deze opende in 1937 aan de Hasseltstraat 242 een winkel in stijlmeubelen. Intussen is zijn zoon Leo de bedrijfsleider. Zij hebben exclusieve meubelen van gerenommeerde merken. Hun showroom is ingericht met allerlei prachtige accessoires zoals lampen, vazen en kunststukken. Naast de collectie beschikken zij ook over de mogelijkheid om meubels op maat te maken.

Dit jaar vieren “Boeren Hasseltstraat Stijlmeubelen” hun 80 jarig jubileum. Zij hebben tot 6 februari 2017 een speciale feestshow. De moeite waard om gezien te worden.

JosephAntzn.

De Steenkapper

Familiekrant 55

j.wijdemans@hetnet.nl

maart 2017

Overgrootvader Jacobus Wijdemans in Tiel.

Bij toeval kwam ik in het archief van de gemeente Tiel terecht. Ik voerde bij wijze van gein, de naam Wijdemans in. En prompt komt er een huizenregister te voorschijn met daarin de naam Wijdemans en wel van Antonius Wijdemans en zijn vrouw Geertrui van Eng en hun zoon Jacobus Wijdemans, onze overgrootvader op het adres "bij de Hooge Weide 116c".

(Nog steeds bestaat er een Hoge Weidseweg).

Onmiddellijk komt de vraag naar boven, wat doen zij daar?

Tiel is een Hanzestad. In de 13e eeuw verkreeg Tiel stadsrechten en trad het toe tot de Hanze, een Duits verbond van handelssteden, dat vooral van grote betekenis was voor de Oostzeehandel. Voor de stad Tiel

was de Waal, in het zuiden, de belangrijkste waterweg. De Linge was van minder belang en het Amsterdam-Rijnkanaal werd pas halverwege de 20e eeuw aangelegd..

Tiel is een van de oudste steden van Nederland en stamt uit de periode 850-1100

De teloorgang rond 850 van de circa tien kilometer verderop gelegen internationale handelsplaats Dorestad, zorgde ervoor dat een deel van de handel verschoof naar Tiel.

Tiel werd daardoor een belangrijke havenstad.

De vader van onze Overgrootvader was een schipper, dus probleem opgelost. Toch niet, want daar woonden nog meer mensen en die waren geen schipper.

De arbeider Bart Kramer uit Dreumel met zijn vier kinderen. Zijn vrouw blijkt in 1844 in Tiel te zijn overleden. Zijn vier kinderen werden allen te Tiel geboren. Drie van zijn kinderen gingen na de dood van hun moeder naar elders. De laatste vertrok in 1857. Een dochter blijkt dan nog bij haar vader te wonen.

Dan woonde daar ook nog de klompenmaker Gerardus van Stigt uit Culemborg, hij blijkt vanaf 1854 in Tiel te wonen. Van hem woonden er geen verwanten.

Tenslotte Willem van Uden uit Nijmegen, een metselaar, met zijn gezin en zijn vier kinderen. Mij lijkt dat Willem van Uden en Bart Kramer vaste bewoners zijn geweest, daar hun kinderen allen in Tiel werden geboren.

Het huizen register is van 1850 tot 1861, dus de inhoud van dit register moet tussen 1857 en 1861 zijn opgemaakt.

Wijk, (Graef of Hoorsthoop) Straat (Steg, Graecht enz.)						No. van het Huis.			No. van het Blad.					
Telpostn.	Naam.	Voornamen.	Geboorteplaats. (Van waar zij hier precies of nabij gekomen of van welk land van verre)	Burgelijke aanz. (in, door, van, of andere aanz.)	Godsdienst. (Indien niet andere is te zien)	Beroep of ambt. (Indien niet andere is te zien)	Dagteekening			Aankomst			Aankomsten voor lijdelijke afwijking. (als N. v. krijgsdien- st, emigratie, boeligen of landloopers, stationen enz.)	
							van de aanvang	van het verloofde tijdstip	van het verloofde tijdstip	W. (Wapen- plaat.)	V. (Voorijde)	de aanvang		de aanvang
1	Wierman	Jan	1732	Drenth	H.	Schied. v. d. H.								
2	"	Willem	1735	Tiel	H.	"								
3	"	Joh. van	1738	"	"	"								
4	"	Johanna	1737	"	"	"								
5	"	Johanna	1741	"	"	"								
6	Wierman	Antonius	1741	Drenth	H.	Schied. v. d. H.								
7	Eng (van der)	Gerardus	1742	Drenth	H.	Schied. v. d. H.								
8	Wierman	Johanna	1743	Drenth	H.	Schied. v. d. H.								
9	van Widen	Wilhelmus	1744	Drenth	H.	Schied. v. d. H.								
10	van Widen	Johanna	1745	Drenth	H.	Schied. v. d. H.								
11	van Widen	Johanna	1746	Drenth	H.	Schied. v. d. H.								
12	van Widen	Johanna	1747	Drenth	H.	Schied. v. d. H.								

Nu terug naar de Antonius Wijdemans.

Bij de vader van onze overgrootvader staat geen datum van vestiging in Tiel. Bij zijn vrouw Geertrui van Eng echter wel. Zij blijkt vanuit 's-Hertogenbosch naar Tiel te zijn gekomen op 11 maart 1854. Toch moet zij in dat zelfde jaar terug zijn gegaan naar 's-Hertogenbosch, want in oktober 1854 werd daar een jongetje geboren, Josephus Antonius, die echter al weer acht dagen later overleed.

Onze overgrootvader Jacobus, één jaar en acht maanden oud, verlaat dus met zijn ouders op 22 mei 1854 Tiel. Daar staat een fout in het register nl. onze overgrootvader zou schipper zijn, maar op die leeftijd is dat onmogelijk en daarbij, dat is hij zijn hele leven nog niet geweest.

Mijn conclusie is de volgende: het hele gezin heeft op een schip gezeten, dat vanaf 's-Hertogenbosch, via de Maas en het kanaal van St. Andries naar de Waal is gevaren met een vracht voor Tiel. Aangezien Geertrui in verwachting was, hebben zij mogelijk enige dagen in Tiel uitgerust en zijn daarna terug gevaren naar 's-Hertogenbosch. Ongeveer één jaar na de geboorte van Josephus, wordt de dochter Gerardina geboren op 14 oktober 1855 in 's-Hertogenbosch. Vader Antonius stapte daarna met zijn gezin terug in de boot en vaarde richting Maastricht. Daar overleed op 25 augustus 1857 dochter Gerardina. Twee maanden later op 21 oktober 1857 wordt daar een zoon geboren Leendert Antoon. Het gezin blijkt dan in een huurwoning te verblijven in de Boschstraat in Maastricht. De Boschstraat stond bekend als een schipperskwartier. Daarna is het gezin terug gevaren naar 's-Hertogenbosch waar zij een woning hadden in de 2° Nieuwstraat. Leendert Antoon bleek zo niet gezond te zijn, hij overleed in het Zieken Gasthuis in 's-Hertogenbosch op 19 november 1858. Intussen was ook zijn moeder overleden op 23 augustus 1858 in 's-Hertogenbosch. De aangifte werd gedaan door de directeur van het Gesticht ter Verbetering. De aangevers van overlijden, zowel die van het Zieken Gasthuis als die van het Gesticht ter Verbetering, zijnde de directeur en de ziekenvader, blijken dezelfde personen te zijn wat betekent dat beide instellingen identiek zijn, maar anders worden genaamd.

In 1274 wordt voor het eerst melding gemaakt van het Groot Gasthuis. Op het Reinier de Graafgasthuis uit Delft na is het Groot Gasthuis het oudste ziekenhuis van Nederland. Omdat het in die tijd het enige gasthuis was in de stad mocht het niemand van opname uitsluiten dat betekende dat naast zieken, bejaarden en invaliden ook reizigers, bedevaartgangers en zwervers er hun onderdak vonden. Later kwam hier verandering in volgens een document uit 1540 werkte het gasthuis voor "alle arme, crancke, miserabele persoenen soo mans ende vrouwe, die op der straeten niet gegaen kunnen". De mensen moesten dus ziek zijn en arm in die tijd, want een liefdevolle verzorging een warm bed en een goede voeding was vaak het enige dat de gasthuiszusters de zieken konden bieden.

Na het overlijden van Geertrui van Eng is Antonius hertrouwd met Adriana van Uden eind januari 1859. Met haar heeft hij geen kinderen, maar Adriana had een vóórkind en kinderen uit een eerder huwelijk. (zie Familiekrant 24)

Toeval of niet, maar een gezin in het huis in Tiel heette ook van Uden. Nog meer toeval is dat de vóórzoon van Adriana van Uden, in Nijmegen geboren werd in 1841 en dat Willem van Uden uit Tiel in 1831 eveneens in Nijmegen werd geboren. Er zijn in beide familie's namen die voorkomen met Willem. Ik heb gezocht naar verwantschap maar kon die niet vaststellen. Maar het blijft toeval!

Nogmaals Jacobus Wijdemans

In de Tilburgse weekkrant "Stadsnieuws" staat elke week het "MoNument van de week". Samengesteld door de Heemkundekring "Tilborgh". Deze keer waren het de panden Lange Nieuwstraat 242 en 244. Het is een ontwerp van de Tilburgse architect Jos Donders, in opdracht van J. Cuijpers uit het Belgische Rety Volgens de Nieuwe Tilburgsche Courant van 2 maart 1902 was de bouw gegund aan de laagste inschrijvers de heren Maas en van de Poel voor 5930 gulden. Echter Jacobus Wijdemans, onze overgrootvader, mag het pand bouwen voor 5665 gulden. Blijkbaar hebben de eerste inschrijvers zich teruggetrokken. De panden zijn gebouwd in neorenaïssancestijl. Tussen beide panden was een poort voor paard en wagen en de zolder er boven werd gebruikt voor de opslag van graan. De panden worden goed onderhouden, maar hebben geen monumentenstatus.

JosephAntzn.

De Steenkapper

Familiekrant 56

j.wijdemans@hetnet.nl

april 2017

Familie Dudar

In Steenkapper 28 had ik vondst van een bidprentje gemeld van Maria Helena Cornelia van Croonenburg, weduwe van Petrus Dudar. De naam Dudar kwam me toen bekend voor. De zus van Petrus Dudar was Johanna Maria Dudar. Johanna was getrouwd met Adrianus Gijsbertus Wijdemans. Adrianus is een zoon van Pieter Wijdemans en Carolina van den Boom. (ook in Steenkapper 26 is daar over iets te lezen). De familie Dudar was evenals de familie Wijdemans een schoenmakersfamilie. De vader van deze Dudar's is Gerardus Dudar. Hij woonde in de Mariastraat 34 in Tilburg en was schoenmaker. In de adressenlijst van Tilburg staat hij vermeld als Hoofdman van het Gilde St.Crispinus en Crispinianus, het gilde van schoenmakers. Zijn zonen Jan Baptist en Marinus waren beide schoenfabrikanten, doch in twee verschillende bedrijven. Over deze twee broers is nu wat meer bekend. Het waren twee bekende schoenfabrieken uit Tilburg.

Marinus Dudar.

Marinus was geboren in Tilburg op 3 maart 1878 en er overleden op 1 april 1955, hij was toen 77 jaar. Hij was gehuwd in 1920 met Maria Krüter, geboren in Antwerpen op 12 juni 1888. Toen ik zocht naar Marinus Dudar in het bevolkingsregister, stond daar ook een Marie José Huijbrechts bij vermeld geboren in Tilburg in 1918. Maar toen ik naar het huwelijks register keek, toen bleek Maria Krüter al een keer getrouwd geweest te zijn met Eduard Huijbrechts, geboren in Geel in België en gehuwd in Antwerpen. Marie José was dus hun dochter. Eduard is in 1918 in Tilburg overleden. Maria en Eduard waren dus Belgen en waren in 1918 in Tilburg. Toen ging er bij mij een rood lampje branden. Dan moesten dat vluchtelingen zijn tijdens de Eerste Wereldoorlog. Ik heb samen met onze Heemkundige kring en die van onze Belgische vrienden uit Poppel een tentoonstelling ingericht over het leven langs de Poppelse en Goirlese kant van de grens tijdens de Eerste

Antoniusstraat 36 (Collectie RAT)

Wereldoorlog. Ik heb mij vooral toegelegd op de inkwartiering van Nederlandse militairen en de

vluchtelingen die in Goirle terecht kwamen.

Met deze kennis in mijn achterhoofd ben ik gaan zoeken in het vluchtelingen register van Tilburg. En ja wel, Eduard en Maria waren vluchtelingen, zij zijn op 25 december 1915 als

vluchteling ingeschreven samen met de broer van Eduard. Die broer is echter al op 30 december via Engeland naar het west front gegaan.

De familie Huijbrechts werd ingekwartierd bij Marinus Dudar op het adres Antoniusstraat 36 in Tilburg. Daar werd Marie-José geboren op 4 februari 1918 en haar vader Eduard overleed in november 1918. Marinus is dus in 1920 met de weduwe gehuwd en Marie-José geadopteerd. Marinus heeft verder geen nazaten.

Marinus heeft op diverse plaatsen zich bekwaamd in het schoenmakersvak. Van 1895 tot 1898 was hij in Ludwigshafen en van 1899 tot en met 1900 was hij in het Franse Touring (Tours?).

Tenslotte gaat hij in 1900 naar het Zwitserse Littau en vervolgens komt hij in 1901 uit Aken terug. Na eerst als schoenmaker gewerkt te hebben richtte hij in 1921 een schoenfabriek in bij zijn woning Antoniusstraat 36. Hij vroeg in december 1919 een vergunning aan om zijn woning te wijzigen en te vergroten. Deze vergunning werd hem in 1920 gegeven. De tekeningen van de verbouwing waren door de bekende Tilburgse architect Jos Donders ontworpen. In het bevolkingsregister stonden op het zelfde adres verschillende schoenmakers geregistreerd. Waarschijnlijk waren zij daar in de kost. Zijn fabriekspand stond enkele huizen verder op de hoek van de Antoniusstraat en de Tuinstraat. Na 18 jaar stopte hij met zijn schoenfabriek in 1939. Hij was toen 61 jaar en had geen opvolging. Tegenwoordig zit in dat geheel verbouwde pand een kookstudio.

Schoenfabriek Martinus Dudar in de Antoniusstraat
(Collectie RAT)

Jan Baptist Dudar

Jan Baptist was geboren in Tilburg op 31 januari 1875 en er overleden op 11 maart 1943, hij was toen 68 jaar. Hij was gehuwd met Petronella Bossers geboren in Tilburg op 1 juni 1884.

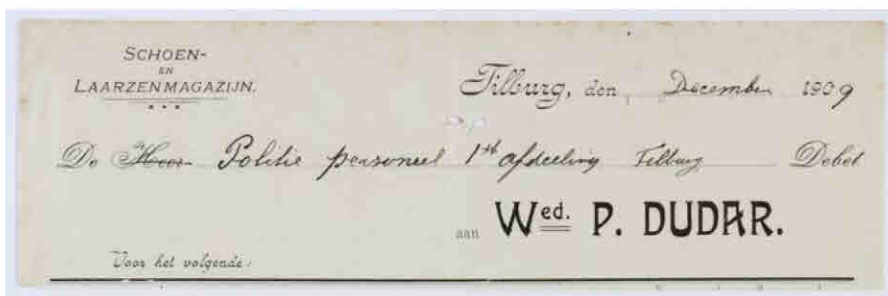
Maatschoenmakerij Jan Baptist Dudar aan de Noordstraat
(Collectie RAT)

Zij zijn getrouwd op 2 september 1908. Aanvankelijk was ook Jan Baptist schoenmaker, maar opende een maatschoenmakerij in de Noordstraat, precies op de kop Noordstraat Stationstraat. Dat was een eeuwenoud Kempisch huis dat hij in 1916 verliet en verhuisde naar de Nieuwlandstraat 15. Het pandje aan de Noordstraat werd nog even verhuurd aan de gezusters Heerkens, die er tijdelijk een modezaak runden. Vlak voor 1920 werd het pandje gesloopt en is er een parkje aangelegd.

Later werd dit de bekende “Engelse tuin”.

Waarschijnlijk hadden zij al een schoenenwinkel op het adres Nieuwlandstraat 26, want in 1911 wordt een vergunning tot verbouwing aangevraagd door J. Dudar. En dat gebeurde later nog twee maal. Nieuwlandstraat 26 is het vierde pand vanaf de Mariastraat. In 1921 verhuisd

het gezin naar de Tuinstraat. In hun huis kwam dhr. P. Reijnen wonen. Enkele jaren later van 1923 tot 1938 woonden zij in de Telefoonstraat en daarna in de Lange Schijfstraat. De winkel bleef op het adres Nieuwlandstraat 26. Typisch is echter dat een Wed. P. Dudar adverteerde

met diverse schoenen in de Nieuwlandstraat.

Later waren er rekeningen, met name voor de politie, van Jos. Dudar in 1918 en in 1928, ook voor de politie, van de

Fa. Wed. P. Dudar. Het kan niet de weduwe van Jan Baptist Dudar zijn, want hij overleed pas in 1943. Jos Dudar zou nog een ongehuwde neef kunnen zijn, zoon van zijn oom Peter Dudar.

Nog twee broers en een zus

Marinus en Jan Baptist Dudar hadden nog twee broers, die waren beiden frater bij de Fraters van Tilburg. De zus was non bij de zusters van Liefde.

Joseph Antzn.

De Steenkapper

Familiekrant 57

j.wijdemans@hetnet.nl

mei 2017

Hendrik van Gerwen, de oudste voorvader van oma Wijdemans- van Gerwen is in 1753 overleden in Hilvarenbeek. Onlangs ging ik nog eens zoeken naar zijn geboorteplaats. Maar die vond ik niet. Wat ik wel tegenkwam waren drie huwelijken van ene Johan Hendrik van Gerven. Toen ik ging kijken in de trouwboeken van Hilvarenbeek tussen 1709-1740, zag ik dat het dezelfde was als Hendrik van Gerwen. Dat huwelijk klopte met wat ik al had. Ik had maar twee huwelijken, nu waren het er drie. Wat nog opmerkelijker was dat er zijn geboorteplaats bij stond. In 1728 huwde hij de weduwe Catharina van Gilst (weduwe van Jan Baptist Brusselmans) in Hilvarenbeek. Daar stond bij aangegeven dat hij in Lüttringhausen

Lüttringhausen in de 18^e eeuw

was geboren, iets ten zuidoosten van Wuppertal. Bij zijn tweede huwelijk in 1735, ook in Hilvarenbeek, met Maria van de Wetering staat dat hij is geboren in de “Stad Lennip in Bergslandt”. Ook bij zijn derde huwelijk, eveneens in Hilvarenbeek, in 1737 met Cornelia de Groot staat ook de stad Lennep vermeld. Beide plaatsen liggen 10 tot 15 km van Wuppertal/Elberfeld. Volgens een niet helemaal betrouwbare bron zou hij in 1704 geboren zijn. Als hij hier in 1728 trouwt

zou hij dus ongeveer 24 jaar oud zijn. Bij zijn overlijden wordt als beroep “Nagtroeper” vermeld. Dat is iemand die 's nachts het dorp bewaakt en de uren luid roept. Naast Johan Hendrik, trouwt ene Willem van Gerwen in 1748 in Hilvarenbeek met Maria van den Kieboom. Hij is dan weduwnaar van Elisabeth de Groot. Ook bij Willem staat vermeld dat hij eveneens is geboren in Lüttringhausen. Dus het zijn twee broers. Maar in het archief van de Mormonen vind ik geboren in Lennep op 16 januari 1693 een zoon van

zijn. Als hij hier in 1728 trouwt

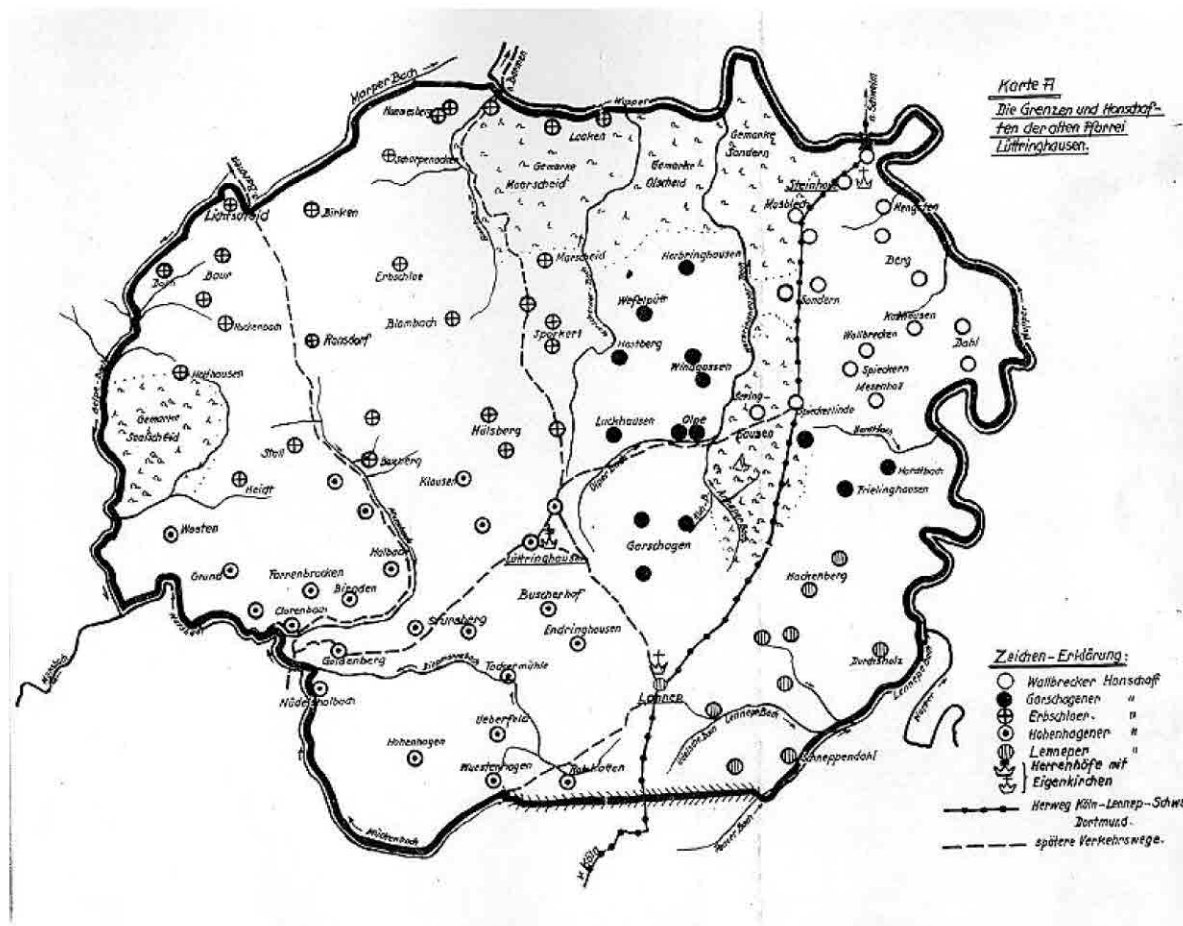

Hilvarenbeek in de 18^e eeuw (Foto RAT)

Adolf Willem Gerfe. Is dat Johan of Willem? Ik heb geen andere broers of zusters meer gevonden.

Wat komen twee inwoners van Lüttringhausen in Hilvarenbeek doen? Zijn hun ouders ook meegekomen? Hun overlijden heb ik niet kunnen vinden in Hilvarenbeek.

Lüttringhausen en Lennep lagen nabij elkaar in het Bergische land. Lüttringhausen hoorde sinds 1407 onder het Ambt Beyenburg en kreeg pas in 1856 Stadtrechten. Lennep had reeds in 1230 Stadtrechten. Beide Steden hebben in 1929 hun zelfstandigheid verloren en horen sindsdien tot de stad Remscheid.

Ik heb geprobeerd de geschiedenis te achterhalen van die streek in het Bergische land.

Aan het einde van de 30 jarige oorlog stappen in februari 1646 Hessische soldaten het Bergische land binnen. Na hun aftocht plunderen zij Lennep en vernielen zij de stadsmuren. Na de "Westfalische Frieden" bleven veel soldaten achter en dat gaf spanningen onder de bevolking. Pas in 1651 gaan de soldaten terug naar huis, de bewoners achterlatend in puin en armoede. Zelfs 50 jaar later zijn ze nog niet helemaal gekomen van de plunderingen en vernielingen en komt de wederopbouw maar langzaam weer opgang.

Onze Johan Hendrik en Willem hebben deze armoedige tijd waarschijnlijk in hun jeugd nog meegemaakt en zijn daarom mogelijk samen naar elders vertrokken. Maar waarom juist naar Hilvarenbeek?

Daar ook het Bergische land de strijd tussen protestanten en katholieken kende, gaf dat ook strijd onder de bevolking. Daar voor hoefden de gebroeders niet naar Hilvarenbeek te vluchten, want ook onze streek kende dezelfde strijd.

Na de verovering van 's-Hertogenbosch in 1629 door Frederik Hendrik, kwam heel Brabant onder de Staten van Holland en werd de katholieke godsdienst verboden. Hilvarenbeek (even als Goirle) kwam aan de grens te liggen van Staats-Brabant en het katholieke Spaanse zuiden. In dit grensgebied waren er steeds weer invallen vanuit het zuiden waardoor er strijd werd geleverd tussen de Spaanse en Staatse troepen. Dat gaf veel onrust onder de bevolking. Bovendien mislukte er de oogst en daarna teisterden tal van rampen het dorp, zoals

inkwartiering van de Fransen in 1672-1678, een dorpsbrand in 1694, en plunderingen op 17 november 1708 tijdens de Spaans Succesieoorlog. Dit alles leidde tot groeiende armoede, het uitbreken van ziekten en het wegtrekken van de bevolking. De economie stortte in en in 1729 verdween ook nog het belang van de handelsroute naar Luik. Enig herstel kwam in de 2e helft van de 18e eeuw, maar in 1792 was er opnieuw een grote

dorpsbrand.

De beide broers zijn

Links achter deze brug lag de schuurkerk van Hilvarenbeek

katholiek getrouwd maar niet in de St.Petruskerk in het centrum van Hilvarenbeek. De katholieke kerk was immers in protestantse handen en de katholieken van Hilvarenbeek kerkten daarom in het gehucht Rooverd net over de grens in het katholieke Spaanse zuiden onder het dorp Poppel. Dus of het leven in Hilvarenbeek beter was dan in het Bergische land, dat lijkt twijfelachtig.

Johan Hendrik onderging twee naamsveranderingen. De voornaam Johan werd niet meer gebruikt, mogelijk wilde hij hier niet meer als Pruisisch dus als vreemdeling aangezien worden. Zijn achternaam Van Gerven, werd later van Gerwen. Dat kan een "ambtelijke dwaling" zijn. Maar ook Willem heette bij zijn tweede huwelijk in 1748 reeds van Gerwen.

Al hoewel ik in het archief van de Mormonen enige aanwijzingen heb gevonden omtrent van Gerfe, is het niet voor 100 % zeker dat het juist is. Duitse archieven werken iets anders als onze Nederlandse of Belgische. Het zou aardig zijn als de geboorte en doop van Johan Hendrik en Willem in Duitsland gevonden zouden worden, dan heb je ook meteen hun ouders en misschien ook hun andere kinderen, die in Lennep en Lüttringhausen gewoond hebben. Jammer genoeg staan de Duitse archieven (nog?) niet op internet zoals hier in Nederland.

JosephAntzn.

De Steenkapper

Familiekrant 58

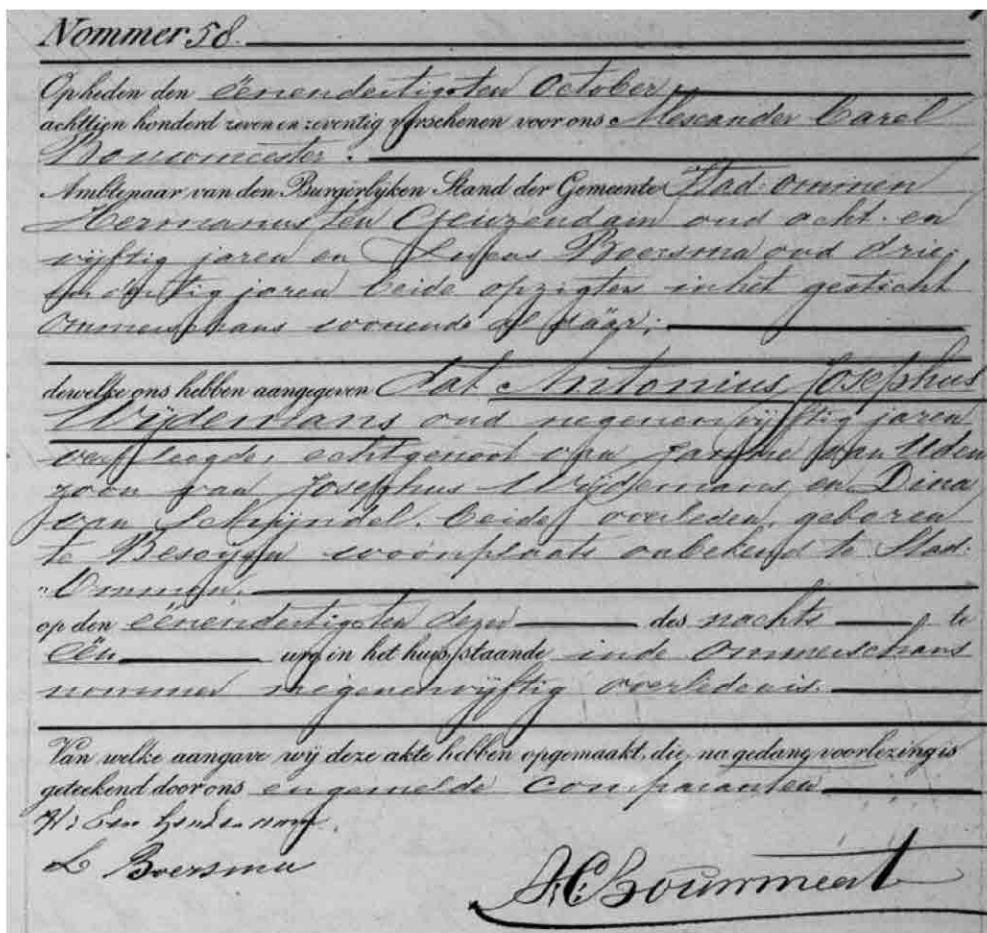
j.wijdemans@hetnet.nl

juni 2017

Over-over grootvader Antonius Josephus Wijdemans is overleden in de Ommerschans. Dat is reeds eerder vermeld in Steenkapper 16
 Hij was de vader van onze overgrootvader Jacobus Wijdemans. Antonius was gehuwd met Geertrui van Eng en later met Adriana van Uden.
 Ik ben in de registers van de Ommerschans gedoken om het een en ander aan de weet te komen. Ik vond ook zijn ongehuwde broer Theodorus. Maar ik vond ook nog zijn zus, te weten Carolina Wijdemans. Hier volgt het relaas over de drie.

Antonius Josephus Wijdemans

Antonius stond voor de arrondissement rechtbank van Eindhoven op 19 mei 1853 wegens mishandeling. Wegens landloperij stond hij terecht voor het arrondissement rechtbank te 's-Hertogenbosch op 21 januari 1875 en op 11 februari ook in 1875.

Antonius werd op 25 augustus 1877 in de Ommerschans ingeschreven. Volgens het register was hij opgezonden vanuit Hoorn. Hij is echter al na 2 maanden op 31 oktober 1877 in de

Ommerschans overleden, 59 jaar oud. Waarschijnlijk is hij in Hoorn ook veroordeeld, ook weer wegens landloperij. Hoe hij daar dan weer terecht komt, zal altijd wel een raadsel blijven.

Op zijn overlijdensakte staat dat hij een “verpleegde” was, dat betekent dat hij daar was ter verbetering van zijn leven. Of hij ziek was of invalide staat niet op zijn overlijdensakte.

Theodorus Wijdemans

Dan zijn ongehuwde oudere broer Theodorus. Hij is in Waalwijk geboren op 17 mei 1814 en had als beroep arbeider.

Ook hij staat te recht wegens landloperij en mede voor bedelarij voor de arrondissement rechtbank te 's-Hertogenbosch op 20 juli 1846. Theodorus is in de registers van de Ommerschans niet te vinden, maar dat wil niet zeggen dat hij er niet in voorkomt. Zoals men mij mededeelde is nog niet alles geïnventariseerd. Hij staat in elk geval geregistreerd als zijnde overleden in de Ommerschans op 2 februari 1850, vier jaar na de veroordeling, slechts 35 jaar oud

Hij is daar zijn broer Antonius niet tegengekomen want die kwam daar pas 25 jaar later.

Carolina Wijdemans

Tenslotte Carolina Wijdemans, geboren te Waalwijk op 28 januari 1825, zij was de jongste van het gezin. Van haar is veel te vertellen en zoals blijkt was het geen lieverdje. Ik heb het volgende gevonden:

Carolina komt in 1854 vanuit Antwerpen naar Waalwijk en vertrekt hetzelfde jaar nog naar Breda. In Breda wordt zij door de arrondissement rechtbank in 1857 veroordeeld voor landloperij en moet daar voor op 8 april 1857 naar de strafkolonie Veenhuizen, waar zij op 11 november 1859 wordt ontslagen. Zij komt op 7 januari 1860 terug en gaat naar Waalwijk, maar een dag later vertrekt ze al weer naar Antwerpen. Terug in Nederland wordt ze in

Hoofdingang Veenhuizen

december 1860 veroordeeld in Arnhem en moet ze van januari 1861 tot december 1863 wederom naar Veenhuizen. Maar in januari 1864 wordt ze weer veroordeeld maar nu in Deventer en moet op 28 maart 1866 naar Veenhuizen, waar ze op 18 december 1867 wordt ontslagen. Ze blijft daar wel wat in de buurt rondzwerven want in mei 1868 wordt ze in Leeuwarden veroordeeld en moet weer van september 1868 tot september 1870 naar Veenhuizen. Dan gaat ze weer naar Waalwijk en vervolgens weer naar Antwerpen. Weer terug in ons land wordt zij voor het kantongerecht in

's-Hertogenbosch zowel in maart 1882 als in oktober 1883 veroordeeld voor landloperij. Daarboven op wordt zij in Breda voor de arrondissement rechtbank nog eens veroordeeld wegens “Weerspannigheid, tegen personen met overheidsgezag” en voor “belediging en hoon”. Als beroep wordt vermeld “Koopvrouw in postpapier”. Zij wordt opgezonden naar de Ommerschans. Blijkbaar is zij in 1888 weer terug, want krijgt zij in Breda weer een veroordeling wegens landloperij.

Dat zij telkens naar Antwerpen gaat, doet vermoeden dat zij werkzaam is in de Rosse buurt. Carolina overlijdt tenslotte op 19 april 1896 in Rotterdam op 71 jarige leeftijd.

In de volgende Steenkapper worden het ontstaan van de “Ommerschans” en “Veenhuizen” tot strafkolonie beschreven, de twee oorden waar onze over-over-grootvader en zijn broer Theo en zus Carolina hebben gewoond, al dan niet gedwongen.

JosephAntzn.

De Steenkapper

Familiekrant 59

j.wijdemans@hetnet.nl

juli 2017

Ontstaan van de Ommerschans

In 1625 lijdt het platteland van Overijssel sterk onder de plundertochten van graaf Hendrik van den Bergh, legeraanvoerder in Spaanse dienst. De angst bestaat dat hij naar het noorden zal oprukken en daarbij gebruik gaat maken van de zomeweg die door de venen van het Overijsselse Ommen naar het Drentse Zuidwolde loopt. Op kosten van Groningen en Friesland wordt daarom langs deze weg een nieuwe schans gebouwd. De nieuw gebouwde schans beslaat een vierkant met aan de Ommense kant drie bastions, met daarvoor een wal. Rond 1670 wordt zij verder versterkt met het oog op de hachelijke situatie waarin de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden begint te verkeren. Na de val van Deventer in

Bernard van Galen Bisschop van Munster

juni 1672 trekken de troepen van Bernard van Galen, de bisschop van Munster, naar Ommen en bezet vandaar uit de schans. Lang duurt de bezetting niet, Van Galen wordt gedwongen de gewesten te verlaten. Vanaf dat moment, neemt de militaire betekenis van de schans af. Er blijft een bezettingsmacht aanwezig, maar die heeft meer te stellen met de plaatselijke bevolking dan met militaire vijanden. De inwoners van Ommen was het namelijk niet toegestaan om in de omgeving van de vestingwerken het veen te bewerken of boekweit te zaaien; daardoor raken in Ommen de gemoederen verhit en komt het tot een opstand, ze halen tijdelijk hun recht. Maar als er vanaf 1686 leidijken worden aangelegd, die men niet eens mag benaderen, is de maat vol. In 1715 zien ze de kans schoon als in dat jaar wordt besloten om de Ommerschans te ontruimen. De commandant is het echter toegestaan om er te blijven wonen, hij mag het vruchtgebruik blijven genieten van de tuinen en weiden die bij de schans behoren. Dat pikken de Ommenaren

niet: de burgerij wordt bijeengeroepen en de commandant wordt verjaagd. In 1740 komt de schans echter weer in militaire handen, en wordt vergroot volgens het Nieuw-Nederlands Stelsel met vier bastions, vier ravelijnen, een dubbele gracht. Het is dan echter geen verdedigingsschans meer, maar een van de grote munitieopslagplaatsen van Nederland: 's Lands Magazijnen. Deze worden op 12 juni 1787 overvallen door de burgermilities van Zwolle, Kampen en Vollehove. Na een dag strijd moet men de sleutel van de magazijnen afgeven aan de overvallers, die hebben maar liefst een week nodig en veertig karren om hun buit naar Ommen te vervoeren en te verschepen naar de thuishavens. De schans is daarna nog bijna acht jaar bezet geweest tot aan het begin van de Franse tijd. In 1819 wordt het terrein in bruikleen gegeven aan de Maatschappij van Weldadigheid, die er de bedelaarskolonie Ommerschans vestigt.

Bedelaarskolonie de Ommerschans kwam voort uit een initiatief van generaal Johannes van den Bosch. Hij richtte in 1818 de Maatschappij van Weldadigheid op, om de armoedige volksklasse van Nederland te helpen door "arbeid, onderwijs en onderhoud te verstrekken en

hen tot hogere beschaving te heffen". Hij stichtte landbouwkoloniën om armen te werk te stellen. Voor de probleemgevallen richtte de Maatschappij in 1819 een strafkolonie in bij de voormalige Ommerschans. Daarnaast werd in de Ommerschans in 1820 een bedelaarsgesticht geopend in de vorm van een kazerne van 120 bij 120 meter. Het immense gebouw bood plaats aan duizend kolonisten, waarbij (al dan niet getrouwde) mannen en vrouwen strikt van elkaar gescheiden werden. Later breidde de Ommerschans uit tot 2.000 bewoners. De paupers konden door hard te werken hun vrijheid terugverdienen. Ze ontgonnen het land, dat vervolgens in pacht werd gegeven. Zo kwamen er zeventien boerenbedrijven in de omgeving tot stand. Naast ontginningswerkzaamheden was er fabrieksarbeid te verrichten. De Ommerschans telde onder meer een spinnerij, kleermakerij, schoenmakerij, touwslagerij en manden- en klompenmakerij.

Generaal Johannes van den Bosch

Ommerschans 1825

Tientallen mensen zaten onschuldig in de kolonie gevangen, omdat ze ten onrechte voor bedelaar waren aangezien. Pas vanaf 1843 was een rechterlijke veroordeling voor verwijzing naar de bedelaarskolonie noodzakelijk.

De erbarmelijke situatie was mede veroorzaakt door dat lokale overheden en regionale tuchthuizen massaal hun invalide bewoners naar Ommen stuurden, die niet in staat waren te werken. De Ommerschans werd een vergaarbak voor iedereen die in de samenleving niet kon

meekomen. Uiteindelijk nam het Rijk, na aanhoudende financiële problemen, het beheer van de Maatschappij van Weldadigheid over. De kolonie werd in 1890 definitief ontmanteld. Alleen het kerkhof is vrijwel het enige wat van de Ommerschans over is. Hier liggen ruim 5400 kolonisten onder vermelding van hun registratienummer begraven. Het kerkhof vormt het tastbare bewijs dat de experimentele bedelaarskolonie op een mislukking was uitgelopen.

Ontstaan van Veenhuizen

Tot de negentiende eeuw heeft Drenthe nog nauwelijks ontgonnen hoogveengebieden. Een handjevol boeren dat zich hier vestigt, probeert grootschalige, commerciële turfwinning op te zetten zo ontstaat de Broerschap "Venehuizen". Door onderlinge ruzies en financieel gebakkelei is het project een mislukking. Ook hier richt Generaal-majoor Johannes van den Bosch in 1818 een Maatschappij van Weldadigheid op. De maatschappij bouwt in eerste instantie kleine gemeenschappen of koloniën waarvoor gezinnen zich vrijwillig kunnen aanmelden. Zo ontstaan de dorpen Frederiksoord, Willemsoord en Wilhelminaoord als zgn vrije kolonie. Te weinig mensen besluiten er op eigen initiatief naartoe te gaan. En de allerarmsten die men in de steden het liefst ziet verdwijnen, blijven toch in de stad. Men pleit voor gedwongen opvang voor wezen en bedelaars. Daarop koopt de Maatschappij in 1822 drieduizend hectare grond van de boeren in Veenhuizen om een dwangkolonie of onvrije kolonie voor de opvang en tewerkstelling van 4500 wezen en arme sloebbers te beginnen. Veenhuizen is de tweede dwangkolonie van de Maatschappij. De dwangkolonie Veenhuizen ligt ver van de bewoonde wereld en maar enkele maanden per jaar bereikbaar over de

Zuiderzee per trekschuit en verder te voet. En dat is handig bij gedwongen opvang; als je er eenmaal bent, kom je er ook niet snel meer weg. Er wordt een serie kanalen aangelegd, een kaarsrechte hoofdvaart met haaks hierop aan één zijde zes afwateringsvaarten (wijken). De wijken liggen steeds 750 meter uit elkaar. Deze aanleg is nooit meer veranderd. Na de aanleg gaat men over tot de bouw van drie werkgestichten, grote vierkante gebouwen rondom een binnenplaats van 125 bij 125 meter. Het eerste en derde gesticht was voor de wezen, en het tweede gesticht voor de bedelaars. Het leven in Veenhuizen speelt zich af in en rond de drie gestichten. Er is sprake van vergaande zelfvoorziening; de dwangarbeiders werken op het land als onderdeel van hun heropvoeding en produceren vrijwel alle benodigde levensmiddelen. Er worden hier circa 4500 mensen opgevangen. Omdat de steden Veenhuizen gebruiken om hun grootste probleemgevallen te dumpen, komt men in de geldproblemen. Er mag geen winst gemaakt worden en als verlies geleden wordt, moet er geld bij. Om de verliezen het hoofd te bieden, richt de Maatschappij na 1830 verschillende fabrieken op, waaronder een spinnerij en een bliklagerij. Hiermee hoopt zij het hoofd boven water te kunnen houden. In 1855 zijn de schulden van de Maatschappij zo hoog opgelopen, dat een speciale staatscommissie op zoek gaat naar een oplossing.

Veenhuizen

In 1859 komen de dwangkoloniën onder beheer van

de rijksoverheid en de bijbehorende gronden en gebouwen worden eigendom van de Staat en komen in beheer van het ministerie van Binnenlandse Zaken.

Het ministerie had al snel door dat veel verpleegden zich expres laten opsluiten en zo genieten van een dak boven hun hoofd en een paar maaltijden per dag in ruil voor wat werk op het land. Daarom stoppen ze met opvang van wezen en verscherpen het regime van orde en tucht. Het aantal verpleegden daalt daardoor met bijna de helft.

In tussen komt een discussie opgang of Veenhuizen wel een dwangkolonie moet blijven.

Men besluit het dorp te handhaven als inrichting voor de opvang van landlopers en bedelaars. Het beheer gaat in 1875 over naar het ministerie van Justitie. Dat geeft het ministerie de mogelijkheid bedelaars, landlopers, dronkelappen en andere criminelen in het Drentse dorp aan het werk te zetten. Het dorp wordt omgevormd tot Justitiedorp met gevangnissen en werkgebouwen, personeelwoningen en gebouwen van algemeen nut - ziekenhuis, elektriciteitscentrale, scholen, brandweerkazerne, slagerij enzovoorts. Tussen 1884 en 1914 vinden in Veenhuizen grote bouwactiviteiten plaats. Er worden gevangnissen, huizen, sociale voorzieningen, tuinen en parken gerealiseerd in ruim honderdvijftig gebouwen, in slechts enkele bouwtypes. Dat geeft Veenhuizen een unieke uitstraling.

Tot midden jaren tachtig van de twintigste eeuw blijft Veenhuizen een gevangenisdorp waar niemand mag komen. Maar onder invloed van bezuiniging en concentratie, gaat Justitie zich volledig richten op haar kerntaak: opvang van gedetineerden in gevangnissen. De werkinrichtingen worden gewone strafinrichtingen en het ministerie trekt zich terug uit het sociale leven. Het dorp wordt weer toegankelijk voor publiek. In de jaren negentig raakt Veenhuizen in verval en het dorp, met een unieke eenheid op sociaal, stedenbouwkundig en cultuurhistorisch gebied, dreigt verloren te gaan. De Rijksgebouwendienst, het ministerie van Justitie, de provincie Drenthe en de gemeente Noordenveld (waaronder Veenhuizen valt) steken de koppen bij elkaar om het dorp te redden. Voor een groot deel krijgen de panden in het dorp de status van rijksmonument. Tevens vraagt men de status van beschermd

dorpsgezicht aan bij de Rijksdienst voor de Monumentenzorg. Deze status biedt het dorp een wettelijke bescherming.

JosephAntzn.

Ps. Volgende Steenkapper in september.

De Steenkapper

Familiekrant 60

j.wijdemans@hetnet.nl

september 2017

Ik heb enkele Steenkappers terug enige afleveringen besteed aan de levenslopen van ooms en tantes, zoals de moeder van Tante Martha, Oom Erich en tante Annie en onze pa. In deze nieuwe aflevering wil ik de levensloop van ons moeder laten zien.

De meeste familieleden kennen mijn moeder als tante Trees, al was het maar van de

ONDERGETEEKENDE
maakt bij deze bekend dat hij vanaf
Maandag 9 Januari zich heeft
gevestigd als
SCHILDER,
Korvelsche Weg, B, 781.
Zich minzaam in de gunst van
een ieder aanbevelend,
H. VENNIX.

Advertentie in de Nieuwe Tilburgsche Courant 1900

nabij het St. Annaplein. Er schuin tegenover, op de hoek van de St. Annastraat woonde Jacobus Wagemans en Ida de Groot, de ouders van oma Vennix. Jacobus Wagemans was daar barbier en zijn vrouw runde op die plaats een café. Het straatje heette vroeger "Wagemansstraatje". En zo hebben opa en oma Vennix elkaar leren kennen.

Opa Vennix was schilder en heeft zijn vak geleerd bij een andere schilder, mogelijk bij Antoon de Jong aan de Nieuwlandstraat. Want na zijn militaire dienst in 1900 heeft hij het schildersbedrijf van Antoon de Jong overgenomen en ging verder onder de naam "H. Vennix Schilder en Behanger". Opa en oma Vennix zijn in 1901 gehuwd en kregen vier kinderen te weten: Piet, Trees, Herman en Wim.

Opa was lid van harmonie l'Echo de Montagne en van de liederentafel. Hij was muzikaal zeer begaafd, de harmonie kocht één muziekpartij en opa schreef dan voor alle instrumenten de muziek uit. Dat heeft hij gedaan tot één week voor zijn dood. Hij overleed in februari 1954. Ook mijn moeder was zeer muzikaal, zij speelde piano en had een dameskoor onder haar hoede van de Maria Congregatie van de parochie Korvel.

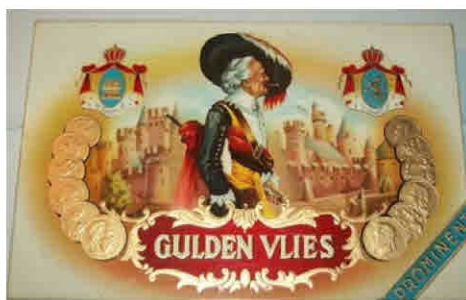
kerstkaarten, verjaardagskaarten, jubileumkaarten, huwelijkskaarten en eerste communiekaarten. Zij was volgens mij een van de weinigen die correspondeerde met ome Jan tijdens zijn verblijf in Ned. Indië.

Ons moeder is in 1905 geboren aan de Korvelseweg 251 in Tilburg als dochter van Drik Vennix en Nolda Wagemans. Drik Vennix, mijn opa, had zijn roots in Middelbeers. Als vierjarige knaap kwam hij met nog twee broers en zijn ouders in 1877 naar Tilburg en gingen aanvankelijk wonen in de Berkdijk nr. 7. Later zijn ze verhuisd naar het Haringseind, dat is op het einde van de Korvelsweg,

De oude Korvelse kerk (fotocollectie J. Wijdemans)

Ons moeder is in de oude kerk van Korvel gedoopt, eerste communie gedaan en haar plechtige communie. Na de lagere school heeft zij bij opleidingsinstituut Voets haar kantoorpraktijk gehaald en steno diploma. Ze is begonnen bij de Fa. Gersons en later bij de

sigarenfabrikant Majoie die de beroemde "Gulden Vlies" sigaren maakte. Daar was ze directiesecretaresse en haar werk was voornamelijk het noteren van de kwaliteit van de sigaren die de directieleden in een ruimte rookten en zo de kwaliteit testten. Daarom was mijn moeder een liefhebber van de reuk van sigaren. Ze kon daar van genieten.

Na Majoie ging ze op het accountantskantoor van Jaques Claassen werken. Vlak voor de oorlog is hij geëmigreerd naar Curaçao. Hij heeft vele malen geprobeerd of zij met onze pa ook naar Curaçao wilde komen. Aangezien zij wilde trouwen en er in Tilburg bijna nergens aan woonruimte was te komen, hadden zij daar wel oren naar. Als de oorlog niet was uitgebroken, zouden zij dat ook gedaan hebben, maar nadat een passagiersschip was getorpedeerd, werd de passagiers- en vrachtvaart gestaakt. Als het allemaal was doorgegaan dan had ik nu op Curaçao gewoond. Na Claassen is ze gaan werken bij het Chicagobioscoop dat onder leiding stond van Herman van de Waarden die ook directeur was van de Metropole schouwburg. De bioscoop stond tussen den Heuvel en het Piusplein aan de voormalige Prinses Julianastraat. Daar heeft ze gewerkt tot haar huwelijk in december 1941.

Ons moeder was erg cultuurminnend, al reeds vroeg ging zij met haar vader naar Oostenrijk

Het gezin Vennix; v.l.n.r: Wim, Drik Vennix, Trees, Piet, Nolda Wagemans, Herman

en Duitsland om operettes bij te wonen. Ze is zelfs met hem naar de passiespelen in

Oberammergau geweest. Daarom ging ze ook naar de zgn “Kleine Academie” om nog meer cultuur bij te leren. Daar werden cursussen gegeven op gebied van cultuur, muziek en diverse talen. Het is daar dat ze onze pa ontmoette en zo is het gekomen. Ook zij hebben samen vele reizen gemaakt, in die tijd op de tandem.

Misschien is deze aflevering een stimulans om ook levenslopen te maken van andere familieleden, zodat familie verhalen niet verloren gaan. Wie is de volgende?

JosephAntzn.

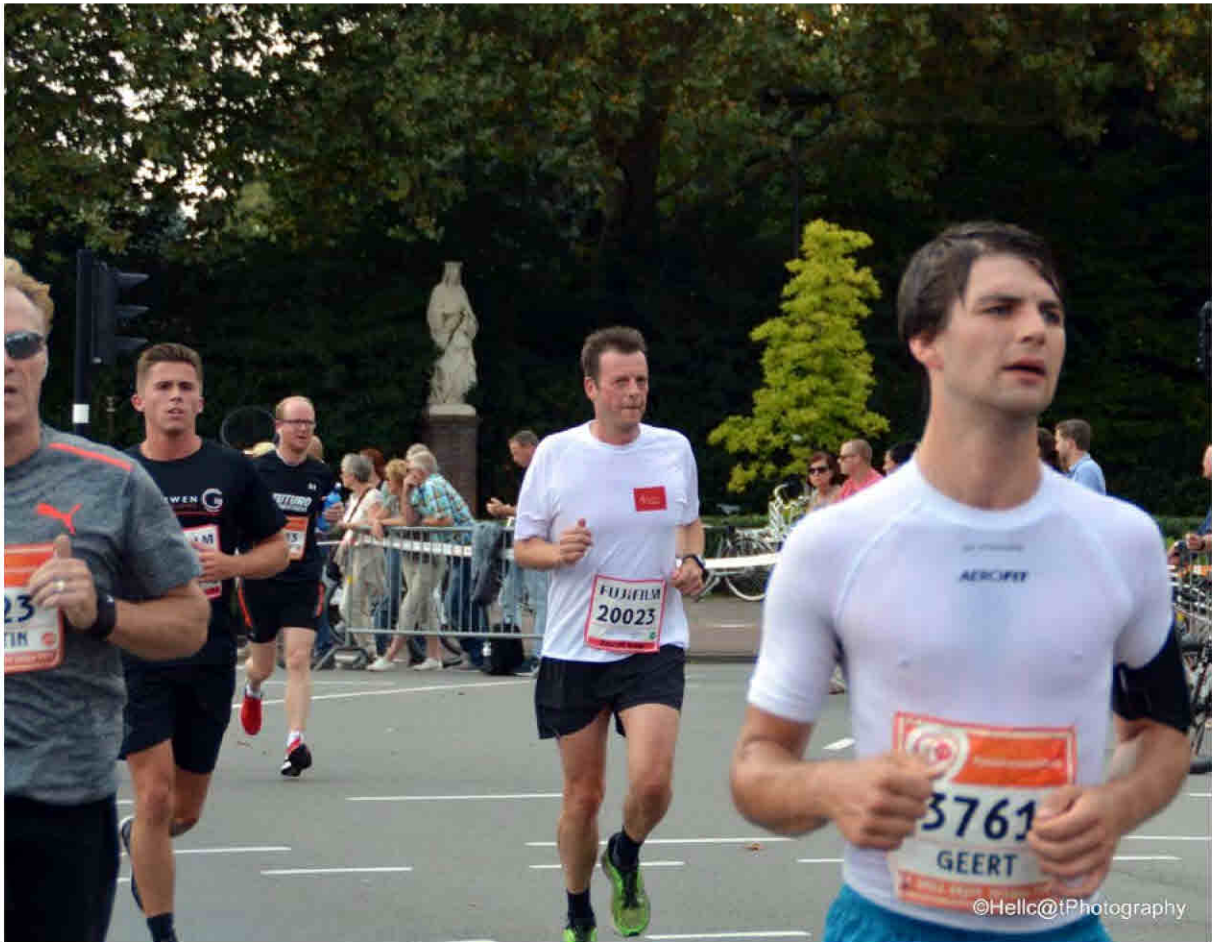
Ad Wijdemans (oom Jac) ligt momenteel in het ziekenhuis ETZ Elisabeth. Hij is opgenomen vanwege een bloedprop in een ader. Hierdoor zijn de organen een tijdje zonder bloed geweest en ligt daardoor nu op intensieve care. Ad wordt in slaap gehouden, ook voor zijn leven wordt gevreesd. Ad is 66 jaar.

Sporthelden bij Tilburg Ten Miles.

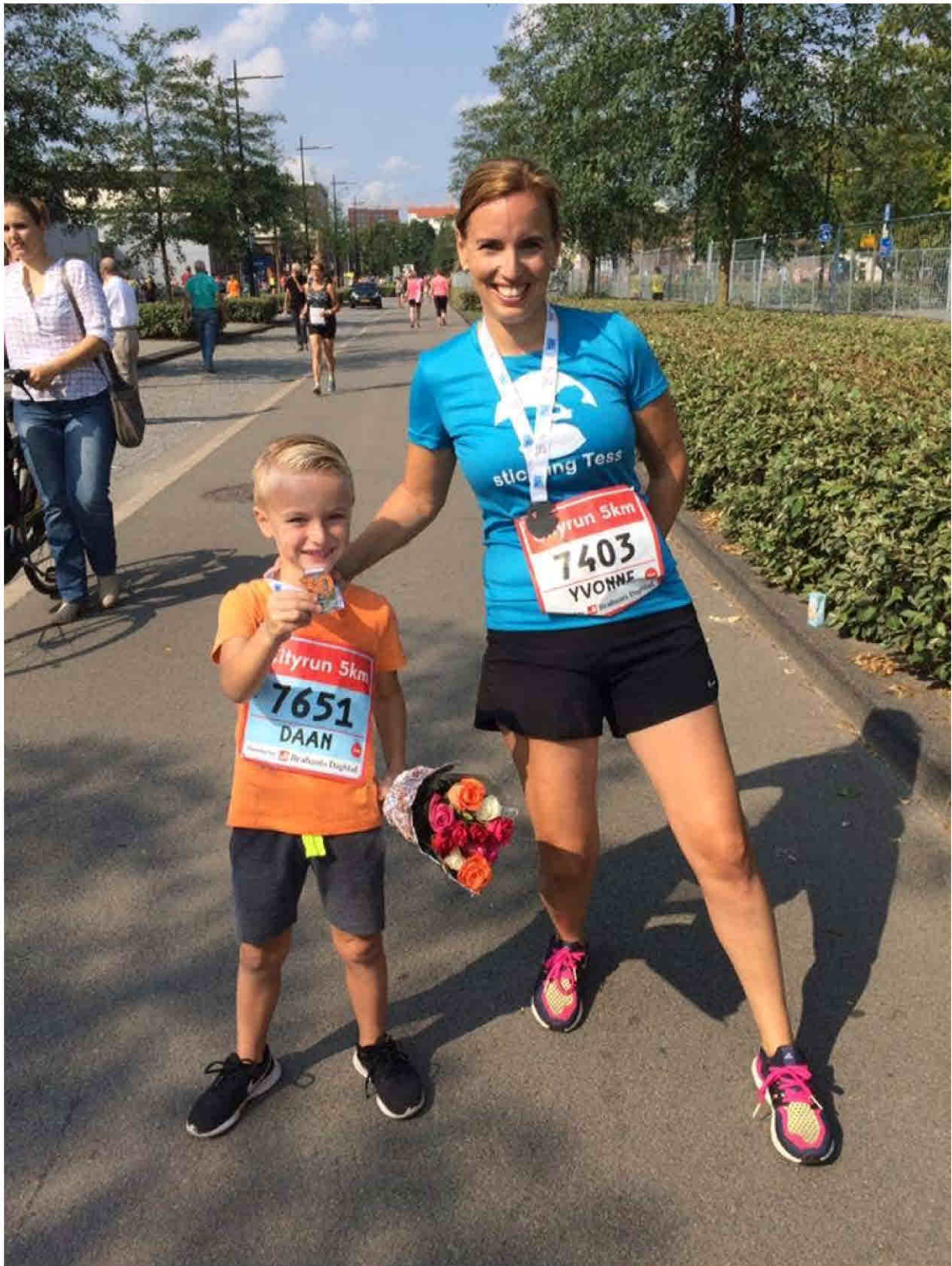

Stijn Dieleman

Dave Wijdemans (midden)

Yvonne en Daan Mulder - Wijdemans

Yvonne en Daan Mulder – Wijdemans

De Steenkapper

Familiekrant 61

j.wiidemans@hetnet.nl

oktober 2017

Hendrik van Gerwen

De broer van Anthony van Gerwen, de vader van onze oma, dat is Hendrik van Gerwen. Het was dus een oom van onze oma.

Hendrik van Gerwen is de zoon van Peter van Gerwen en Gerardina van den Bergh. Hendrik was schoenmaker en winkelier. Hij was gehuwd met Maria de Chene in april 1868. Zij overlijdt in januari 1869 in het kinderbed, haar dochtertje in februari 1869. Hendrik hertrouwt met Gertrude Agnes Backx in oktober 1871

Bij het opvragen van het bevolkingsregister van Hendrik van Gerwen, stond in de rechter bovenhoek, heel klein schreven: failliet. Dat was voor mij een reden om dat eens nader onder de loep te nemen. Het bevolkingsregister was van 1900 tot 1910, dus het faillissement moest van vóór 1900 zijn.

veertien dagen ter inzage ligt op het griffie. Maar ik vond nog een advertentie van Hendrik zelf, als reclame voor zijn schoenhandel en schoenmakerij. Volgens de advertentie woont hij naast de Grote kerk. Dat moet de Heikese kerk zijn. In 1884 verschijnt er een advertentie waarin staat dat zijn winkelhuis aan de Markt 106 te huur staat. We vinden Hendrik terug op de Spoorlaan 245, dat wordt later Spoorlaan 2. Dit pand stond op het einde rechts op de Spoorlaan richting de Heuvel. Op de foto rechts het pand met het uithangbord is van Hendrik van Gerwen. In 1911 verhuist hij naar de Heuvel 99. Daar heeft hij gewoond tot aan zijn overlijden op 6 april 1933, hij is dan 92 jaar. Zijn echtgenote was al eerder overleden op 11 juli 1916, 68 jaar oud.

Volgens overlevering zou Hendrik stokdoof geweest zijn en bediende zich van een zgn. "luisterhoorn".

Ik heb alle Tilburgse kranten bekeken en ja hoor, daar verscheen de advertentie. Een bericht van Curator Mr. J. Brink dat op 28 juli 1894 in het paleis van Justitie in Breda de tweede vergadering gehouden zal worden in zake het faillissement van Henricus van Gerwen, schoenmaker en winkelier te Tilburg. Na even zoeken komt de volgende advertentie op 29 december 1894. Daarin vermeldt Mr. J. Brink, de curator, dat het faillissement

Eerste huis rechts, naast de kerk, was de schoenwinkel van Hendrik van Gerwen aan de Markt

Het tweede huis rechts, met uithang bord, was de schoenwinkel aan de Spoorlaan 245.

Hendrikus Vincentius van Gerwen

Zoekende naar Hendrik van Gerwen kwam ik nog een paar van Gerwens tegen, allereerst: Hendrikus Vincentius van Gerwen, hij is de zoon van Cornelis van Gerwen en Cornelia van Amelsvoort. Hij is geboren in Tilburg 19 juli 1846 en overleden in Tilburg 3 juli 1913; gehuwd met de in Chaam geboren Johanna Cornelia Verheijen, in Tilburg op 6 november

1889. Zij hadden één kind dat na drie maanden is overleden. Deze Hendrikus is een neef van de bovenstaande Hendrik.

Hendrikus Vincentius was bij zijn huwelijk koopman, maar is daarna verzekeringsagent geworden. In de Tilbursche Courant en de Nieuwe Tilbugse krant komen maandelijks advertenties van hem voor. Ik heb hier bij zo'n advertentie afgebeeld.. Hij woonde in de Antoniusstraat. Na zijn overlijden in

1913 heeft zijn vrouw het agentschap overgenomen tot 1 januari 1916. Dan wordt het overgenomen door Dhr. Bernard Lamers, Korvelseweg 75, maar die gaat in hetzelfde jaar in de Stationsstraat wonen om tenslotte in 1918 te verhuizen naar Eindhoven.

Nederlandsche Levensverzekering-, Zieken- en
Begrafnis-Maatschappij,
gevestigd te VLISSINGEN,
geeft haren deelnemers vrijstelling van contributie gedurende de wintermaanden.
Vraagt hare tarieven bij den Agent voor Tilburg, H. VAN
GERWEN, Antoniusstraat. 2480

Peter van Gerwen

Vervolgens vond ik:

NOTARIS
DAAMEN,
Tilburg. 10/60
zal aldaar,
IN HET OPENBAAR VERKOOPEN:
op Woensdag 10 Juli 1889,
's avonds 8 ure precies,
bij den Heer L. BROECKX, Spoorlaan,
fi na al,
Een Huis met Erf in
den Noordhoek te Tilburg,
Kad. K No 3363 groot 2 aren
60 centiares, waarin Schoen-
makerij, behoorende aan de
firma P. VAN GERWEN.

Peter van Gerwen, schoenmaker, de vader van Hendrik uit het eerste artikel.

Huis en erf van Peter worden openbaar verkocht op 10 juli 1889 door notaris Daamen. Daarin is een schoenmakerij aanwezig. Peter woont in de wijk Noordhoek. Zijn echtgenote is 68 jaar oud in 1880 overleden. Peter overlijdt in 1892, 78 jaar oud in het St. Josephgesticht. Waarschijnlijk is Peter zijn huis verkocht omdat hij in 1889 naar het St. Josephgesticht is gegaan.

Bernard van Gerwen

Als laatste kwam Bernard van Gerwen voorbij.

Bernard is de zoon van Peter van Gerwen en Gerardina van den Bergh en ook schoenmaker. Bernard is gehuwd met Anna Lauws en zij wonen in de Lange Schijfstraat 81. Ook Bernard wordt failliet verklaard en wel op 14 augustus 1908. Zijn vrouw is dan inmiddels overleden op 55 jarige leeftijd op 1 juni 1907. Bernard gaat na het faillissement op 19 oktober 1910 in Gilze Rijen wonen, maar al een jaar later, op 16 november 1911, verhuisd hij naar Breda. Daar overlijdt hij op 9 juni 1922, 69 jaar oud.

JosephAntzn.

De Steenkapper

Familiekrant 62

j.wijdemans@hetnet.nl

november 2017

Mommers & Co

Textielmuseum Goirkestraat Tilburg

overlijdt heeft hij geen opvolger in de directe lijn. Twee zonen van zijn tweelingzus Maria, Jan en Gerard Weitjens, nemen de directietaken over. Er volgen moeilijke jaren, mede door de depressie. Na de oorlog wordt een stuk grond gekocht nabij het Wilhelminakanaal. Er wordt voor die tijd een moderne, functionele fabriek opgezet aan de Kraaivenstraat. Als beoogd opvolger komt Jules Weitjens, zoon van Jan, omstreeks 1956 in de fabriek aan de Kraaivenstraat. In 1965 wordt hij directeur. Rond 1965 komt Karel Swagemakers in dienst. In 1969 nemen Jan en Gerard Weitjens afscheid en treedt Karel Swagemakers tot de directie toe. De jaren daarna volgen ups en downs elkaar op. Samenwerking en fusies hebben niet het gewenste effect. Als eind jaren '80 de mode vooral fijn kamgaren wordt is het eigenlijk gedaan met Mommers, die groot is geworden in het strijkaren. In 1995 gaat het bedrijf failliet. Christje Mommers, is in 1862 begonnen zonder stoomwerktuigen. In 1876 werd er pas een stoommachine geplaatst. Chr. Mommers & Co werd als een van de grote fabrikanten in Tilburg gezien. Dat is in het kort de textiel fabriek van Christje Mommers.

Ik was aan het na gaan waar ik ooit op karwei ben geweest. Ik kwam daarbij o.a. bij Jan Weitjens in de Goirkestraat 96 terecht. Ik wist nog precies de datum n.l. 10 maart 1965. Dat weet ik omdat op die dag Prinses Margriet en Pieter van Vollenhoven zijn verloofd en dat heb ik daar in de Goirkestraat op televisie gezien. Jan Weitjens woonde naast de fabriek van Christje Mommers. De fabriek die nu het Textielmuseum van Tilburg is. Na het overlijden van Christje Mommers, in 1900 volgt zijn zoon Alphons Mommers hem op. Als hij in 1934

Christje Mommers, met hoed

Waarom dit verhaal, wel de naam Mommers komt ergens voor in onze Stamboom. Ik heb de verschillende personen een nummer gegeven om ze uit elkaar te houden. En onderaan staat een overzicht van een fragment van de Stamboom met dezelfde cijfers.

Hendrik Johannes van Gerwen is in 1918 gehuwd met Anna Petronella Mommers (1). Hendrik is de broer van Antonie van Gerwen, de vader van onze oma. Dus Antonie van Gerwen is de zwager van Anna Petronella Mommers.

De ouders van Anna Petronella Mommers waren Johannes Mommers (2) en Cornelia Poulusse.

Johannes (2) was bij zijn huwelijk fabrieksdirecteur, later wordt hij vermeld als kruidenier en magazijnbediende. In die laatste hoedanigheid verhuisde hij op 28 mei 1924 naar Schoten. Een gemeente die nu bij Haarlem is getrokken. Vijf maanden later overleed hij daar op 8 oktober 1924, 70 jaar oud.

Pand rechts naast uithangbord, was de winkel van Johannes Mommers (2)

Deze Johannes was de zoon van Cornelius Mommers (3) en Hendrika Horvers. De zus van Cornelius was Johanna Mommers (4) gehuwd met Adriaan Roestenberg. En deze Adriaan is de broer van de 1^e echtgenoot van Anna Manni, de moeder van onze oma. Johanna Mommers (4) en haar man Adriaan

Roestenberg zijn dus de oud- oom en tante van Anna Petronella Mommers (1).

Om nu de lijn van Mommers terug te volgen naar Christje Mommers (5), hij is een neef van Cornelius Mommers (3) en van Johanna Mommers (2). Cornelius Mommers (3) en Johanna Mommers (2), waren de zoon en dochter van Cornelius Mommers (6) en Johanna Mutsaers. Deze laatsen zijn de oom en tante van Christje Mommers. Christje zijn ouders zijn Johannes Mommers (7) en Maria Anna Pessers. Deze Cornelius Mommers (6) en Johannes Mommers (7) zijn de zonen van Christiaan Mommers (8) en Johanna van den Hout.

Zo raar kunnen familie relaties lopen.

Christiaan Mommers (8)
* Tb 4-1-1753 † Tb 30-1-1832

X Tb 22-4-1781

Johanna van den Hout
* Tb 30-12-1756 † Tb 23-11-1831

[
Cornelius Mommers (6)
* Tb 4-5-1790 † Tb 22-6-1875
X Tb 29-12-1813
Johanna Mutsaers
* Tb 5-11-1795 † Tb 19-1-1857

]
Johannes Mommers (7)
* Tb 21-4-1794 † Tb 2-3-1878
X Tb 1-2-1815
Maria Anna Pessers
* Tb 9-11-1793 † Tb 23-6-1854

[
Cornelius Mommers (3)
* Tb 22-2-1825 † Tb 24-4-1884
X Tb 18-4-1850

Hendrika Horvers
* Tb 27-3-1823 † Tb 24-10-1890

[
Johannes Cornelis Mommers (2)
* Tb 31-1-1854 † Schoten 8-10-1924
X Tb 25-4-1888

Cornelia Poulusse
* Tb 22-6-1856 † Haarlem 2-7-1933

[
Anna Petronella Mommers (1)
* Tb 28-11-1893 † Tb 18-12-1961
X Tb 5-11-1918

Hendrik Johannes van Gerwen
* Tb 8-4-1889 † Tb 25-8-1964

[
Johanna Mommers (4)
* Tb 25-1-1838 † Tb 6-9-1913
X Tb 13-9-1860

Anthonie Roestenberg
* Tb 11-9-1838 † Tb 21-3-1896

]
Christje Mommers (5)
* Tb 15-1 2-1836 † Moergestel 26-8-1900
X Tb 5-5-1859

Johanna Verschuren
* Oudenbosch 17-12-1836 † Tb 13-4-1879
XX Tiel 2-9-1879

Wilhelmina van Breda
* Zaltbommel 15-6-1837 † Tb 8-11-1909

JosephAntzn.

De Steenkapper

Familiekrant 63

j.wijdemans@hetnet.nl

December 2017

Adrianus Roestenberg

Onlangs kreeg ik het boek “Kanaal op het zand” geschiedenis van het Wilhelminakanaal en van de Piushaven in Tilburg. Daarin wordt verhaald wat er allemaal rond deze aanleg is gebeurd. Het kanaal loopt vanaf Dongen, langs Tilburg richting Oirschot om uiteindelijk uit te monden in de Zuidwillemsvaart tussen Beek-en-Donk en Aarle-Rixtel.

In 1919 kon pas worden begonnen met de aanleg en in 1924 was het hele kanaal bevaarbaar. Tilburg wilde graag een haven, die werd oorspronkelijk aangelegd aan het Lijnsheike. Maar Tilburg wilde een haven in de stad. Die werd in 1922 aanbesteed en in maart 1923 was de Piushaven in Tilburg klaar. Daarmee kwam er ook bedrijvigheid. Er kwam een café “Haven zicht”. Dit café werd gezet door ene Roestenberg. Toevalliger wijze stond dit café ook in het weekblad “Stads Nieuws” van begin november. Daar werd eveneens Roestenberg genoemd. Natuurlijk was ik meteen nieuwsgierig of deze Roestenberg in de familie stamboom zat.

En jawel, het betreft Adrianus Wilhelmus Maria Roestenberg. Hij is in Heeze geboren, omdat zijn vader Andreas, geboortig van Tilburg, molenaar was in Heeze. Adrianus trouwt in Heeze met de uit St.Michelsgestel afkomstige Maria Barbara van Aarle. Zij trouwen in Tilburg in 1894 en krijgen vijf kinderen waarvan er twee al binnen één

jaar overlijden. De oudste zoon Andreas vertrekt naar elders en trouwt uiteindelijk in Boekel. Verder zijn er nog de zonen Petrus en Henricus, beiden geboren in Tilburg resp. in 1897 en 1900. Hoe zit de familierelatie met Andreas Roestenberg, de molenaar uit Heeze. Andreas is de neef van Adriaan Roestenberg, de eerste echtgenoot van Anna Manni, en ook de neef van Antonie Roestenberg de echtgenoot van Anna Mommers (zie de vorige Steenkapper).

v.l.n.r: Zonen Harrie en Piet en vader Adrianus Roestenberg

Vader Adrianus Roestenberg zet met zijn zonen in de jaren 20 van de vorige eeuw een vrachtrijders bedrijf en een stoeterij op. Een mooie foto van het drietal staat bij dit artikel. Zij wonen aanvankelijk in de Prinses Sophiastraat in Tilburg. Maar als in de stad een haven komt, zijn zij er als de kippen bij om daar een café te bouwen vlak aan de kade. Zij hadden daar reeds een zand- en grindhandel. Het pand is ontworpen door architect Ide Bloem uit Tilburg in opdracht van Adrianus Roestenberg en gebouwd in het jaar van de voltooiing van de haven. Zoon Harrie wordt de castelein. Steeds meer bedrijven vestigen zich rondom de haven. Ook de schippers komen in het café, niet alleen om iets te nuttigen, maar vooral omdat het café een telefoon bezit. Daarmee kunnen de scheepsbevrachters worden gebeld voor nieuwe vrachten. Ook heeft het café een weegbrug, wat een belangrijke nevenverdienste is. De inzamelaars van papier, oud ijzer en vrachtwagens met graan of steenkool kunnen daar worden gewogen.

Zoon Petrus is aanvankelijk vrachtrijder maar wordt slager. Hij opent op 16 december 1922 een slagerij in de Anna Paulownastraat 3. Hij verkoopt echter zijn slagerij aan slager van Iersel, die in juli 1927 wordt geopend. Petrus gaat met zijn tilburgse toekomstige vrouw naar Heerlen en trouwen daar in oktober 1926 en hij overlijdt ook daar op 47 jarige leeftijd op 2 januari 1944.

Zoon Hendrik trouwt met Elisabeth de Kock in juni 1924. Hij staat te boek als scheepsbevrachter. Hendrik en zijn vrouw organiseren van alles in hun café om publiek te trekken, zoals dansavonden en muziekkuitvoeringen en verschillende verenigingen hebben er hun thuishaven. Ook heeft Hendrik een boot waar hij o.a. pelgrimstochten mee onderneemt naar de "Heilige Eijk" in Oirschot.

op Vrijdag 6 Febr. nam. 2 ure,
ten verzoeken en ten woonhuize van
den heer A. Roestenberg in de
Anna Paulownastraat aldaar,
Publiek Verkoopen:
1 melkgevende Koe, Aardkar, lage
Bolderwagen, Bascule, Snijbak, Kaf-
molen, Rogzeef, Beerton met toebe-
hoor, een groote partij Mest, circa
2500 KG. Mangelpoeën, enz. enz.

Publicatie in de Tilburgsche Courant

Vader Adrianus is aanvankelijk in de Prinses Sophiastraat blijven wonen en zoals blijkt uit zijn advertenties woont hij later in de Anna Paulownastraat. Waarschijnlijk bij zijn zoon Petrus en na diens vertrek woont hij er alleen. Adrianus verkoopt rond 1900 zijn vrachtrijdersbedrijf en stoeterij. In verschillende advertenties zet hij koetsen, verhuurwagens, vrachtwagens en paarden te koop.

Hendrik heeft in 1928 zijn café verhuurd aan H. Schiphorst- van de Put. Hij zelf gaat aan de Beeksedijk wonen. Hij adverteert dat hij scheepsbevrachter is,

een handel in zand en grint heeft en tevens een auto voor vrachtvervoer. Ik vind hem later terug aan de Piusstraat 69 en dan is hij ook aannemer van allerlei grond- en sloopwerkzaamheden. Hij biedt dan ook tevens alle sloopmaterialen te koop aan. Hij mag in 1934 het grondwerk verrichten voor de "vereniging tentoonstelling Stad Tilburg 1934" dat aan de latere Ringbaan Oost wordt opgezet. In 1935 wordt het café weer te huur aangeboden. Maar blijkbaar lukt dat niet want in oktober 1935 heropent hij weer zelf het café. In 1938 wordt café Havenzicht overgenomen door J.Kamminga-Verheij en hij opent op 2 oktober van dat jaar.

Intussen is het café eigendom geworden van brouwerij de "DrieHoefijzers" uit Breda. Zij proberen nieuw leven in Havenzicht te krijgen. Immers de haven heeft mede door het vrachtverkeer op de weg een flinke neergang gemaakt. Kortom is 2005 staat het weer te huur en een jong duo wordt de nieuwe huurder. Zij geven het pand een grondige metamorfose, zo

wordt de voorgevel weer in oude luister hersteld. De oude naam “Havenzicht” moet het ontgelden. Het heet nu “Burgemeester Jansen - Tapperij aan de Piushaven”. De échte burgemeester Jansen stond aan de wieg van de Piushaven, ruim honderd jaar geleden, daarom werd voor deze naam gekozen.

Dit was het relaas van café Havenzicht, dat heden te dage “Burgemeester Jansen - Tapperij aan de Piushaven” heet. Het is ingepast in de nieuwe structuur van de omgeving van de Piushaven. Adrianus Roestenberg was de grondlegger en een familielid van overgrootmoeder Anna van Gerven-Manni, de moeder oma Wijdemans-van Gerven.

Café Burgemeester Jansen anno 2017

Zalig Kerstmis en een gezond 2018

JosephAntzn